

GDK 411.12 *Oxycarenus lavaterae* : 416.A

KL b.: gozdni škodljivec, žuželka, stenica, *Oxycarenus lavaterae*,
lipovec, *Tilia cordata*, varstvo gozdov

p 571

ln = 6328

ID = 1162662

GOZDARSKI INŠTITUT SLOVENIJE

Slovenian Forestry Institute
Večna pot 2, 1000 Ljubljana, Slovenija
tel: + 386 01 200 78 00 / fax: + 386 01 257 35 89

Poročevalska, diagnostična in
prognostična služba za varstvo gozdov
vodja: mag. Dušan Jurc

Gozdarski inštitut Slovenije in Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, BF
Večna pot 2
1000 Ljubljana

Zavod za gozdove Slovenije
Območna enota Novo mesto
g. Stane Žunič, univ. dipl. inž. gozd.
Gubčeva ulica 15, 8000 Novo mesto
Območna enota Brežice
gs. Mojca Bogovič, univ. dipl. inž. gozd.
Cesta bratov Milavcev 61, 8250 Brežice

GOZDARSKA KNJIŽNICA

K P

571

22003000140

UNIVERZA V LJUBLJANI, GIS

COBISS

ZADEVA: Množično pojavljanje stenice *Oxycarenus lavaterae* F. na deblih lipovca (*Tilia cordata*)

Konec septembra smo dobili vzorce in poročilo o pojavu kolonije stenic na deblih lipovca v Brežicah in njeni okolici. Prav tako smo dobili vzorce in poročilo o podobnem pojavu iz Novega mesta v začetku novembra 2002.

Stenice so se množično pojavljale na mladih deblih lipovca (*Tilia cordata*), po celem deblu in v vejnih pazduhah. Niso pa bile opazne nikakršne poškodbe na samem lubju, poganjkih ali listih. Poslane vzorce je pregledal dr. Andrej Gogala iz Prirodoslovnega muzeja Slovenije, Kustodiat za nevretenčarje (entomologija), specialist za favnistiko in zoogeografijo stenic (Heteroptera) in determiniral vrsto *Oxycarenus lavaterae* F. iz družine vitezovk (*Lygaeidae*). Gre za vrsto katere pomen za drevje še ni dovolj raziskan. O njenem pojavljanju v Sloveniji so poročali iz Nove Gorice leta 1988 (GOGALA/GOGALA 1988), dr. Andrej Gogala pa je to vrsto našel tudi v Ljubljani in okolici.

To sicer zahodno mediteransko vrsto najdemo v zadnjem času tudi v srednjeevropskem prostoru. Burges (1997) poroča o pojavljanju te vrste na okrasnem drevju iz družine *Tiliaceae* v parkih na Madžarskem, omenja jo kot eno izmed škodljivih vrst. Bianchi in Stehlik (1999) poročata o pojavu te vrste na Slovaškem, v reviji Beiträge zur Entomofaunistik 2, 49-54 (2001) pa je poročilo o opažanju te vrste regiji Burgenland, Štajerski, Spodnji Avstriji in na Dunaju.

S samo bionomijo vrste se ukvarjajo predvsem avtorji iz Španije (Goula M., Espinosa M., Eritja R. & Aranda C.) in Francije (Bellés, X., Baldellou, M.I. & Messeguer, A., Piulachs, M.D) vendar ta literatura v Sloveniji še ni dosegljiva, dosegljivi so le bibliografski podatki na internetu. Dr. Gogala (1988) predvideva, da ima ta vrsta podobne ekologijo kot rdeči šuštar ali rdeči škratec *Pyrrhocoris apterus*, ki ga po vsej Sloveniji najdemo v kolonijah po več tisoč osebkov na deblih lipe in pod njimi. Vrsta se pojavlja v velikih kolonijah v habitatih kjer je na razpolago dovolj hrane. Vzrok za tako pojavljanje v kolonijah najdemo v vedenju samic, da odlagajo jajčeca v gručah prosto na tleh, pod mahom ali pod razpadajočimi listi. Larve se začnejo pojavljati junija in končajo svoj larvalni razvoj do oktobra. Imagi prezimujejo v zemlji. Rdeči šuštar se v glavnem prehranjuje z rastlinskimi sokovi, pogosto ga najdemo v bližini koreninika lip in jablan, kjer sesa na tla padle plodove in semena. Pogosto ga najdemo v lipovih drevoredih in prostostojećih lipah v bližini človeških bivališč ne da bi s tem povzročal neke opazne poškodbe na drevesih (www.biologiezentrum.at/biowww).

Razlogi za druženje v takem številu bi lahko bili obrambne narave, lahko pa tudi zaradi občutljivosti na toplotne razmere. Čokl (1972) je preučeval vrsto stenic *Oncopeltus fasciatus* in ugotovil, da s čutili za toploto na zadnjih členih tipalke zaznavajo temperaturne spremembe v okolju. V poskusu so se stenice nameščene v petrijevki po petih minutah segrevanja s spajkalnikom zbrale v gruči na mestu, kjer se je spajkalnik dotikal petrijevke. Verjetno se na isti način tudi stenice vrste *Oxycarenus lavaterae* združujejo v gruče na najbolj osončenih in toplih delih debla.

Škode, ki bi jih povzročala ta vrsta, je opazil le mag. Seljak Gabrijel (GOGALA/GOGALA 1988) in sicer jih opisuje kot deformacije in natrganine zaradi vbodov sesala stenic na listih lipovca. Iz meni dosegljive literature ni razvidno ali ta vrsta povzroča poškodbe na drevesih lipovca, priporočljivo bi bilo opazovanje dreves na katerih so se jeseni pojavile te stenice in poročati o morebitnih opaženih pošodobah.

Viri:

BURGES, G. (1997): New pests of ornamental trees of streets squares, parks in Hungary. Mededelingen Faculteit Landbouwkundige en Toegepaste Biologische Wetenschappen Universiteit Gent. 62 (2A), s. 321-329.

BIANCHI, Z. & STEHLÍK, J. L.: *Oxycarenus lavaterae* (Fabricius, 1787) in Slovakia. ACTA MUSEI MORAVIAE - Scientiae biologicae 84/1999

Beiträge zur Entomofaunistik 2, 49-54 (2001)

ČOKL, A., 1972. Kako živali zaznajo temperaturne spremembe okolja, Proteus 35, 1, s. 10 – 14.

GOGALA, A./GOGALA, M., 1988. Množično pojavljanje redke vrste stenic v Novi Gorici, Proteus 51, 2, s. 73 – 74.

<http://www.biologiezentrum.at/biowww/entxt/austell/index.html>

www.alrfoto.com/gal04/gal-x-05.htm

Sestavil:
Igor Renner

Direktor
prof. dr. dr. h.c. Niko Torelli

Ljubljana, 14. 12. 2003

V vednost:

- Jošt Jakša, CE ZGS